

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allást keresőknel szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díjelőzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 37/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

HUGOM, szép fiatal asszonyka, férjhez menne orth., talmudban jártas, 38 év körüli özvegy emberhez. Exisztencia biztosítva. — Ajánlatok Király-u. 76. fszt. 11. alá küldendők.

ELŐKELO orth. zsidó családból való, szép és művelt 20 éves sógorómet férjhez adnám. — Csakis biztos megélhetéssel rendelkező, intelligens, vallásos, lehetőleg fővárosi ftalemberek jöhetnek számításba. „Jó partie kétoldalról” jeligére a kiadóba.

NŐSÜLNE csinos, jó megjelenésű, jó házból való orth. 24 éves kereskedő, ki néhány ezer pengővel rendelkezik. Esetleg benősülne. „Jó partie 24” jeligére.

59 ÉVES kereskedő, 8000 pengő vagyonnal elvenne oly orth., vallásos hajadont vagy özvegyet, 52 éves korig, aki megfelelő hozománnyal, vagy önállóan jövedelmező üzlettel bír. Ajánlatokat „Boldog jövő” jeligére a kiadó továbbit.

ORTHODOX fiatalember nősülne. Hozományigénye 16.000 pengő. Jelige „Levéllileg bővebben” a kiadóban.

KERESEK két kis fiam mellé valóságos házból német kisasszonyt, háztartásban segédkezzen. Csáládtagnak tekintjük. Weisz Miksa, Kapuvár.

PRIVAT, JO SADCHEKOK adják le címüket a kiadóba »Vidék» jeligére.

VIDÉKRE jó főzőnő azonnalra felvétetik. Orth. kóser. Kain József, Kisvárdá.

KIFUTÓ FIU, szombattartó, fűszerüzletbe állást keres. Cim: Lichtmann József, Bpest, Király-utca 21, II. 42.

VENDEGLŐMBE felveszek megbízható, vallásos kiszolgáló leányt, ki már volt hasonló kondícióban. Stern Márton, orth. kóser vendéglős, Budapest, Rombach u. 6.

JOB orth. házból intelligens leányt keresek gyermekek mellé, aki a háztartásban is segédkezik. — Deutsch Jakab, Soltvadkert.

בשר בורוכר jól bevezetett korcsma, berendezéssel együtt eladó. PURIMRA ajánlok kitűnő jászberényi muskotályt legolcsóbb árban. Blau, Dob-u.32.

TÖNKREMENT rokkant öreg zsidóember, betegen, elhagyottan áll, ezuton könyörög felsegítésért. Adomány Helberger Gábor, Dob-u. 84. címre küldendő.

LAKÁST és kosztot adnék 1 vagy 2 fiatalembernek jutányos áron. Hajós-u. 26. II. em 13, özvegy Schwarcné.

MÉSZ, hófehér, fával égetett. (Élesdinél szebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarz Lipót motorüzemű könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

Szép és olcsó atlasz-selyem, cérna, hajkaphatók, ugyszintén alakításokat vállal. **Löwingerne** Dob-u. 24.

WEISZ LIPÓT uri-szabó

BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendű kivitelben

ל. ש. ו. י. ג.

előnyös áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Miért tanácsos most osztálysorsjegyet venni vagy rendelni?

Mert most még lehet számokat választani, sőt több helyen lehet kiválasztott szerencseszámokat rendelni; most még egész és fél sorsjegyek is vannak raktáron. A készlet azonban napról-napra fogy, tehát **sürgős** a „kivánt” választott sorsjegyek megrendelése, mert a **huzás előtt** már nagyon kicsiny a számválaszték. De legfontosabb ok az, hogy a sorsjegyeknek egy későbbi osztályhoz való vásárlásánál az **előbbi lejátszott osztályok** betéteit is meg kell fizetni. Tehát nagyon tanácsos a sorsjegyeket **már az első osztály huzása előtt megvenni**, hogy a nyeresési esélyeket teljes mértékben kihasználhassa és hogy egyetlenegy osztály nyeresémeire való **játogát se veszítse el!**

Nagyszerencsében részesülhet, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény szerencsés esetben **500.000 P**
Minden második sorsjeggyer!
Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet
Weisz Béla és Tsa
bankház főelárusítóknál
Budapest, VII., Dob ucca 9. sz.
Sorsjegyárak osztályonként
Egész **24 P.** Fél **12 P.** Negyed **6 P.**
Huzás április 12-én és 15-én.
Telefon: J. 423-88.
— Szombat és ünnappal zárva. —

A közelgő peszáchra ajánlom orth. kóser משה בוראית.

Allandóan raktáron tartok egy elsőrendű tokaji, valamint jó zamatu pecsenye és asztali borokat a legolcsóbb árban, nagyban és kicsinyben.

Geczovits Vilmos

borpince, VII., Klauzál-tér 16.
Telefon: József 414-69.
— Rabbí özvegye ezuton köszöni a küldött adományokat. A hideg folytán még nagyobb nyomorban tengődik beteg leányával, kérve-kéri a hiteltvéreket, hogy bármily összeget küldjenek részére „Nagy miczvo” jeligére a kiadóba.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Próféta ucca 7

יודישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

Eszköz és cél

A napilapok a múlt héten meglepéssel közölték a hirt dr. Polónyi Dezső fővárosi ügyvéd és egy katolikus teológiai tanár kibéküléséről egy peres ügyben. Arról volt szó, vajjon igaz-e, amivel a jezsuitákat általában vádolják, hogy morál-teológiájuk szerint a cél szentesíti az eszközt és így ellenkeznek az igazi erkölcs-csel amelynek értelmében a jót nem szabad csúf eszközökkel elérni akarni. Hiszen az ellen dörög a próféta, hogy vérrel telt kezek imára mernek emelkedni (jedechem domim moléü). A talmudban pedig általános és soha ellenvéleménnyel meg nem támadott elv: bün utján létrejött jó — nem erkölcsös (miczvo habó baávéro). Az ügyvéd jezsuita elvnek állította ezt az erkölcsellenességet, amivel szemben a katolikus teológus valótlanságnak mondta ezt a beállítását. Perre kerülén a dolog, szakértők kihallgatása következett, a szakértők véleménye után sem lett senki sem okosabb, mert az óriási terjedelmű jezsuita irodalomban mindenre lehet kádenciát találni. Így tehát igen okos volt, hogy a két pereskedő fél belátta az egész dolog középkori vallási vitakozás jellegét s kölcsönös kimagyarázással véget vetettek az ügynek.

Majdnem ilyen természetű per folyik most a talmud körül. Egy Luzsénszki Alfonz nevű ur kiválogatott a talmudból az összefüggésből kiragadott egyes citátumokat s ezzel izgatni akart a zsidók erkölcs ellen s talán izgatni akarta némely olvasójának fantáziáját, idegeit, sőt talán érzékiségét. E citátumokat kiadta egy füzetben s reklámozta. Egy jó-hiszemű s megbotránkozott zsidó erre levelet irt neki, amelyben

talmudhamisítónak bélyegezte. A talmudnépszerűsítő-mester perelt, a zsidó ember kis pénzbüntetést kapott, a feljebbviteli tanács pedig e héten elrendelte, hogy kihallgat egy, a felperes által kivánt egyetemi tanárt, „aki eredetiben ismeri a talmudot” és azonkívül a védelem kívánsága szerint a szeminárium igazgatóját. Lesz tehát egy kis vitakozás! Meg fogjuk tudni azt is, hogy Magyarországon melyik keresztény egyetemi tanár tud gemoret (?) De azt előre tudjuk, hogy eredménytelen lesz a konfrontálás, mert a gyűlölet nem akarja magát meggyőzteni. Hisz általánosan ismert dolog, hogy 1700 körül zsaroló szándékkal irt Eisenmenger egy „Entdecktes Judentum” c. nagy könyvet, amely-

ben a talmud összes félremagyarázható kijelentései ki vannak fordítva rosszakaratulag. Ebből táplálkozott 50 évvel ezelőtt Rohling prágai teológiai tanár, akiről bebizonyították, hogy hamisító. S az antiszemitizmus mindmáig merít belőlük, mert — a cél szentesíti az eszközt. Ezért tartjuk feleslegesnek az egész ügyet. Luzsénszki urnak nem fog ártani, ha talmudhamisítónak is fogják bélyegezni, mert akkor legfeljebb olyan teológus, mint Rohling. De azért megérdemelné, hogy a bíróság elítélje arra, hogy köteles megtanulni olvasni abból a talmudból, amelyet idéz és támad. A büntetés súlyos volna, de ebben az esetben a cél igazán szentesítene az eszközt.

Zsidó hűség

Zsidó szempontból igen jellemző az a közgazdasági hír, hogy a londoni tőzsdén jegyzik a Bihar megyei Takarékpénztár részvényeit és hogy az erdélyi nagybirtokosoknak a londoni Rothschild-cég félmillió angol font kölcsönt folyósított rendkívül előnyös feltételek mellett. A dolog előzményeihez tartozik, hogy 23 évvel ezelőtt a londoni Rothschild-cég egyik főnöke nőül vette a nagyváradi Wertheimstein Rózsikát. Az esküvő Bécsben folyt le s az volt a különlegessége, hogy dr. Güdemann bécsi főrabbi beszéde után dr. Kecskeméti nagyváradi rabbi intézett magyar beszédet a menyasszonyhoz, továbbá az, hogy a vőlegény angol szefárdritus szerint a *chupó alatt* — *tálszban volt*. Az Angliába szakadt asszony most segítségére sietett volt honfitársainak s így kerültek a szerény takarékpénztár

részvényei a londoni tőzsdére és így kapták meg a kölcsönt a biharmegyei nagybirtokosok. E gesztusban a zsidó hűség s hála nyilatkozik meg ama ország iránt, amely neki hazája. Most természetesen a magyar fajvédők nem fognak beszélhetni a zsidó közmopolitizmusról és a zsidó tőke uszorájáról, feltéve, hogy Wertheimstein Rózsika a magyar földbirtokosok segélyezése fejében nem kéri az egyetemi verekedések beszüntetését, mert ha igen, akkor nem kell a kölcsöne. De azt talán remélhetjük, hogy a magyar földbirtokreform során nem fogják még tovább védeni a nagybirtokokat a zsidó kisbirtokosokkal szemben, arra való tekintettel, hogy az erdélyi magyar nagybirtokosság annyit köszönhet — egy zsidó asszonynak, aki megőrizte a hazához, ill. szülőföldjéhez való hűséget.

A hitközségi béke előfeltétele

Sajnos, nagyon közismert jelenség, hogy a hitközségekben gyakoriak a viszálykodások. Néha a legcsekélyebb incidensből is olyan vihar keletkezik, hogy az egész világ viharzik tőle. Miért van ez?

Ki ne ismerné a következő történetet: Egy jómódu bálbosz a fürdőből jövet egyedül ült egy II. oszt. vasuti fülkében. Meleg volt, kényelmessé tette magát. Ledobta kalapját, kabátját stb. Egyik állomáson beszáll egy főhadnagy, erre a mi hitfelünk hamar felkapja a kabátját és többi holmiját. Mikor már a katonatiszt is elhelyezkedett, megszólítja utitársát: Ugyan uram! mikor lesz az idén „Rasesóne”? — „Ugy? az ur is zsidó!” és lehányja fürgén az imént felvett holmiját.

Ez a mi nagy hibánk! Zsidóval szemben nincs meg a kellő „derech eretz” (tisztelet). Ha végig nézünk a hitközségekben ezen „derech eretz”-hiányt tapasztaljuk mindenütt. Vajjon mer-e egy zsidó ember a városházán úgy viselkedni, mint a hitközség házában? Még a kisbíróval szemben is több a respektus, mint

a rasekóllal szemben.

Az adóketésnél azt hiszi valaki, hogy rá egy koronával többet róttak ki, mint a szomszédjára: összeszidja az előljáróságot és megtagadja az adófizetést. Megpróbálná-e ez ugyanilyen eljárást tanusítani, ha a városházán több adót rónak ki rá, mint ahogy ő gondolta? Valaki a templomi ájtatosságot zavarja a hangos beszélgetésével, a gábe rendreutasítja, „Maga nem parancsol nekem!” — a válasz. Szimchász Tajrókora valakinek később került a széfér Tóra a kezébe, „Az az ostoba, szemtelen gábe...” Valaki kimaradt az idén az előljáróságból, „Ez a könnyelmű, tehetetlen előljáróság! Ilyen embereknek én nem fizetek adót...”

Ebből tehát az a tanulság, hogy meg kell becsülnünk egymást! Mindenki az egy-i-ten teremtette testvért lássuk. S ha így, a derech eretz törvényeit hitsorsosainkkal szemben is gyakorolni fogjuk, akkor a hitközségekben helyre fog állni a mindnyájunk által hön óhajtott béke.

Ivri.

Kitűnő minőségű

Hutter

שרשן szarvas szappan

husvéti áru, של שמח

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

Orth. kóser

של שמח

csokoládét

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt

Stollwerck
Testvérek Rt.

készíti

Budapestben

V. ker., Pozsonyi-ut 4 d.

Kapható minden szakmabeli kereskedésben. — Minden tábla csokoládé bélyegzővel és hecserral ellátva.

Pozsonyi reminiscenciák

A pozsonyi jesiván fél évszázadig a Kszáv Szojfer és a Sévet Szojfer főrabbiága alatt a jesiva vezetője R. Léb Grosz volt. A ros-jesivo nem alapított családot. Valószínűleg úgy gondolkodott, mint a híres misna-bölcs, Ben Azáj, aki szintén nem nősült meg, s amidőn ezért kérdőre vonták, azt felelte: a világ fennmaradásáról gondoskodják más, mit tehetek én, „a lelkem csak a Tóra után vágyódik”. R. Léb Groszt is eléggé csipdesték emiatt a bócherrek, akik sokszor így akarták megbosszulni, hogy szigorúan üldözte a munkakerülő ifjakat s ellenőrizte a szorgalmukat. Egy

ilyen csipkedés egyszer felderítette még a mindenkor komoly Sévet Szojfer arcát és hangos kacajra fakasztotta.

Vagy 30 évvel ezelőtt történt, purim estjén. A nagy kihallgatás befejeződött és annak öröme nagy „purim-spiel”-t rendeztek, a játékban fellépett két bócher, mint „Ádám és Éva”. Ádám szép prédikációt tartott Évának, fűszerezve elmés talmudi és midrási citátumokkal, telítüzdelve hitközségi aktualitásokkal. A közönségnek feltűnt, hogy mindenki benne volt a purimi darabban, csak nem a leghálásabb téma: R. Léb Grosz. A párbeszéd végén Ádám büszkén kérte élettársát: „Hogy voltál meglepődve az én prédikációm-

mal?” Erre Éva édesen visszacsicsergett: „Fiacskám, a mit mondtál, az nem új, mert mindazt elmondta már R. Léb Grosz abban az időben — amikor még nem volt szokásban a nősülés...” A meglepő point hallatára nem csak a közönség hahótázott, hanem a főrabbi felállt székéből és szivből nevetett azon, hogy jesiva-vezetőjét, az „öreg bócher” — Ádám és Éva előtti korba helyezik.

R. Léb Grosz hozzá volt szokva ilyen szurkálásokhoz s mert sebeket kapott, sebeket adott is. Híres volt szatirikus megjegyzéseiről, amelyek sokszor lesújtottak a léhákra, Érdemes munka volna ezeknek összegyűjtése. Még most

Mi a „Trennungs-orthodoxie” fogalma?

Irta: FISCHER FÜLÖP, sárospataki főrabbi

Bár nézetünk szerint a diskusszió ebben az ügyben teljesen fölösleges, mert minden egyes felszólalás új s elhallgató személyeskedést vált ki, a cikkíró érdemeire való tekintettel közrebocsátjuk a lent következő fejtegetést. Szerk.

Legutóbbi számában egy „konzervatív”, nem-orth. programmal indult, de ultra-szefárd orgánummá átvedleni akaró felekezeti időszak lap éles, személyeskedő kifakadásoktól sem mentes támadást intéz ellenem a „Zsidó Ujság” 10-ik számában. Egy őszinte szó a szefárd-kérdéshez” cím alatt megjelent cikkemért a Trennungs-orthodoxie kérdésében. Nem csekélyekkel vádol meg engemet, mint azért, hogy én megtagadtam három évtizedes irodalmi munkásságomat. A végén pedig az elé a kényes dilemma elé állít engemet: „vagy harminc esztendőn át komolytalanul cikkezett és röpiratozott, vagy pedig a Zsidó Ujság-ban tréfálkozott” s arra szólít fel: „erklären Sie mir diesen Zwiespalt der Natur!”

Tehát tisztázuk mindenekelőtt mi az a mi vallástörvényünk és elhunyt nagyjaink által követelt „reinliche Scheidung” és „Trennungs-orthodoxie”.

„Trennungs-orthodoxie” az, midőn orthodox szervezettel bíró hitközségek, még országos szerveze-

tek keretében sem akarnak együtt működni, neológ hitközségekkel. „Trennungs-orthodoxie” az, midőn valamilyen „egységes” hitközség keretében az egyik rész vallási reformok követelésével lép fel, orgonát akar behozni a templomba, vagy akár csak az almémort akarja a középről elhelyezni stb., vagy pedig igazi rabbi helyett vagy mellett holmi reformáló seminaristát akar alkalmazni stb., s ilyen esetben a vallásos rész odalép a másik elé és azt mondja: vagy meg fogtok ti ezentúl is elégedni az eddigi, a Sulchan Aruchnak megfelelő állapotokkal, vagy pedig utaink szétválunk, mi megyünk jobbra, ti pedig balra. S „Trennungs-orthodoxie” az is, midőn — mint Németországban történtik — nagy anyahitközségek azt mondják az orthodox híveknek, nekünk van ugyan orgonás templomunk, reformerrabbink stb., de mi belátjuk, hogy ti mindezt nem vehetitek igénybe, tehát mi hajlandók vagyunk számotokra külön orthodox ritusu templomot, rabbit, kántorokat, saktereket, vallásiskolát stb. szolgáltatni, csak az adminisztráció legyen közös, s a „Gemeinde-orthodoxie”, meg is elégszik evvel, de evvel szemben a halhatatlan Hirsch S. R. által létbe hívott német „Trennungs-orthodoxie” azt mondja: Nem! Építhettek ti az orthodox hívek szá-

mára még olyan kóser templomot, hívhattok meg még olyan vallásos rabbit, kántort, saktert, hitoktatót stb., mindaddig, míg nektek az orthodox zsinagógán kívül még egy orgonás, a vallásos rabbin kívül még egy reformer stb. is van, — mi nem akarunk semmiféle közöséget tiveletek!

Az ilyen „Trennungs-orthodoxie”-ért küzdöttem és küzdök én most is. De az, amiért az idézett időszak sajtótermék sikra száll, hogy t. i. egységes orthodox szervezetű hitközségeket, melyeknek élén a legszigorubb orthodox követelményeknek megfelelő rabbinátus van, intézményei és kultusz hivatalnokai teljesen megjelölnek a legszigorubb orthodox követelményeknek, meg kell bomlasztani, mivelhogy tagjaik között vallástalan elemek is vannak, sőt talán sokan is vannak, vagy pedig mivelhogy az illető hitközségek keretében egy, elismerem, vallásosabb frakció is van, — ez már nem „Trennungs-orthodoxie”, hanem „Zerstörungs-orthodoxie!” Ma kezdik Miskolcon, (evvel még nem mondtam, hogy a miskolci szefárdoknak nincsenek tényleges sérelmeik, melyeket az orth. anyahitközségnek okvetlenül orvosolni kell. De erről majd később!) holnap folytatják Pápán, azután átszagnak Balassagyarmatra, később kivevőnek Kisvárdára, de meg nem állnak a debreceni különvált orth. hitközség kapui előtt sem, mert ott is vannak vallásos, de azután még vallásosabb elemek, sőt még a pesti orth. hitközség székháza előtt sem fognak megállni. Hát hová vezetesen ez? „Im kén én ledóvor szajf!”

S mi történjék azon kis vidéki hitközségekben, ahol a szefárdok, a vallásos askenákok és a vallástalan askenákok együttvéve is csak éhbért juttatnak a rabbinak és a többi hivatalnoknak? Ott talán ezentúl egy rabbi stb. helyett kettő vagy három koplaljon Weisz Gáspár és társai jóvoltából?

De — fogják az idézett lap ügyvéd-szerkesztőjének szefárd kliensei felhozni ellenem — „e szerint valamely egységes orth. hitközségben a vallásos minoritás kényre-kedvre ki legyen szolgáltatva az esetleg vallásilag lazább, modernebb többségnek?” Nem! igen tisztelt uraim. Az ilyen hitközségekre is áll: Az orthodoxia az orthodoxiáé! Ameny-

Wesilla mosás a legideálisabb

ez a gyűjtemény megcsinálható, mert a megjegyzések mint szállóigék még élnek a volt növendékek ajkán. Hadd említsünk egy-két ilyen R. Léb Grosz-féle megjegyzést:

Ugy történt az eset, hogy a nagy szárazság következtében egy csütörtöki napra tehilim-mondást hirdettek. Özönlött a nép a templomba, R. Léb is arrafelé tartott s utközben találkozott egy vallástalan s templomkerülő emberrel. Megszólítja s felkéri, hogy jöjjön el.

— Hogyan, — veti ellen az illető — én vallástalan ember vagyok, épen az én imámat fogja meghallgatni az I-ten? Nem, az én jelenlétem csak rontaná az áhitatos lelkek fohászokodását.

— Téved — feleli a ros-jesivo — ma nagy szükség van magára. Ma Ön lekötélvezheti az egész hitközséget. Az ilyen emberek, mint Ön, már egyszer elhozták a mábul-t, a vizözönt, amire most igazán nagy szükségünk van...

Egy másik eset. R. Léb tejet hozatott egy tejsarnokból, ahol a tejet rendszerint felvizezni szokták. Egy fél literre volt szüksége csupán, de 2 nagyobb üveget küldött a tejeshez.

— Miért küld R. Léb 2 üveget ezért a kis tejért — kérde a tejes, amikor a tej egy üvegbe is bőven bele férne?

— Azért küldtem 2 üveget, felelé R. Léb, hogy külön üvegbe mérje a tejet s külön üvegbe a — vizet...

nyiben tényleg előfordulnának valási sérelmek az ilyen hitközségek keretében: *vaserlyel lehet és muszáj is kényszeríteni a többségre ezen sérelmek jóvátételét!* Erre nézve elég és megfelelő módokat nyújt az orthodox szervezet alapszabályzata és a központi vezetőség! Csak élni kell tudni velük.

De eközött helyezni el az összes orth. hitközségekben — ez csak az orthodoxia ellenségeinek malmára hajítja a vizet!

De majdnem elfelejtettem volna valamit. A „szefárd-mentő” nek felcsapott ügyvéd urnak még egy súlyos aggodalma van. Hogyha t. i. az én felfogásom szerint nem baj az, hogy egységes orth. hitközségekben vallástalanabb elemek is köser templomba járnak, igazán köser hust fogyasztanak stb. „hiszen ez alapon — halljátok óh, egék és reszkess meg te föld! — huszonnégy óra alatt egységesíteni lehetne az egész zsidóságot”. O. sancta simplicitas! Hát tényleg ilyen *naiv* az igen tisztelt dr. ur? Tehát sietek őt megnyugtanni és tudomására hozni azt, amiről neki — úgy látszik — nincsen tudomása. Igenis, nem 24 óra előtt, hanem kerek négy évtized előtt, 1890-ben történt hasonló ajánlat a hazai orthodoxia hivatalos vezetősége részéről. — Ugyanis 1889-ben a hazai neológ vezető-ég memorandummal fordult a kultuszminiszterhez az orthodoxiával való egységesítés céljából, ugyanabban a memorandumban *fehér lapot* is felajánlott az orthodoxok számára. Ekkor az akkori orthodox vezetőség megbízásából néhai Gábel Jakab kitöltötte ama *fehér lapot*. A *fehér lapot* kitöltő feltételek legfőbbjei következők voltak:

„A rabbi szeminárium bezárandó.

Mindazon zsidó rabbi, hitszónokok, akik akár a magyarhoni, akár a németországi bibliakritikát gyakorló intézetből kerültek ki, nyugdíjazandók, helyüket pedig olyanok foglalják el, akik erre három orth. zsidó pap által autorizációt nyertek.

A tanítók és hivatalnokok, kik a vallástörvényt megszegik, hivatalból haladéktalanul elmozdítandók. Minden hitközségi intézmény, amennyiben a tradicionális követelménytől eltér, ennek értelmében és szabványaihoz képest alakítandó át. Általában a hitközségi élet minden nyilvánulására nézve a Sulchan Aruch kodex a mérvadó.

Nos, dr. ur, azóta nem 24 óra de már kerek négy évtized telt el

s válasz a neológ berkekből még mindig nem érkezett! Tehát ne tessék csöppet sem félni. Neológ testvéreink ugyan szeretnék az egyesítést, de a *tajvel veserecz bejodom* elve alapján.

Tehát még egyszer röviden összegezem mondanivalóimat.

Aki most, midőn a neológ és statusquo-táborok ujja szervezkednek, nem riad vissza attól, hogy a *békés kiegyenlítés* szent munkája helyett tüzes aknákat helyezzen el a hazai orthodoxia épületében, úgy hogy az orthodoxia a neológ táborral szemben az oldott kéve képének benyomását keltheti fel, az — herosztrateszi munkát végez!

A kállói beléptidijáról

A mostani kállói összejevetel a rendesen sokkal látogatottabb volt. Mindentinnen seregletiek az emberek; nemcsak Magyarországból jöttek, hanem Romániából, Szlovénországból is. A viszonyok nehézsége e körülményből is látható. Mindenkinek fáj valami, mindenki szeretné szívét kiönteni Reb Eizik sirjánál, mindegyiknek van valami szíve mélyében rejtvegetett s csak a czádik sirjánál megnyilatkozni akaró *bakos*-ja. Rendkívül sok rabbi és rebbe jött el. A *Zsidó Ujság* mult számában említették kivül voltak többek között a szaplonezai, kaszonyi és hodászi rebbek. Nagy türelmetlenséggel várták a nagykarolyi R. Jajis törabbit. Mikor azután Debrecenből (ahol előző szombaton tartózkodott) autón nagy kísérettel megérkezett, százával szaladtak az

autója után. A nagy idegenforgalom természetesen igen sok pénzt hozott a vidékre. Nyiregyháza és Nagy-kálló között félóránként jöttek személyautóbuszok, mindenkor szünőtlig tele. Minden oldalról jönnek autók kocsik, társzekerek emberekkel megpakottan. A *Jahrzeit* napjára Nagy-kálló a vidék centruma lett.

A temető előtt a szegény emberek százai állottak s mindenkit, aki már imádkozott a temetőben a kállói czádik sirja fölé emelt házikónál (חמדי) megostromolták azzal a jókívánsággal, hogy jó eredményt érjen el (sollen alles güts gepajelt hubn) s ennek ellenében könyöradományt kértek, amit mindenki szívesen ad. Van azonban egy másik adó is: a *chevra kegyelei-adoja*. Beléptidiját kell ugyanis fizetni mindenkinek, aki az ajhellebe akar belépni. Ami azt jelenti, hogy az a szegény, akinek nincs 1 pengő vagy 50 fillérenyi belépti díja, nem imádkozhatik sorsa jobbrafordulásáért azon a helyen, amely kiválóan alkalmas erre. A chevranak bizonyára oka van a díjak szedésére, talán kiadásai vannak, amelyeknek fedezésére a beléptidijából befolyó összeg szolgál, de valamiképpen mégis csak alkalmat kellene adni a legszegényebnek, hogy ő is elme hessen R. Eizik sirjára.

Hászajfét.

— Elárvult orth. zsidó leány minden támasz nélkül beteg fekszik. Ezuton kéri a jószívű hittestvéreket, hogy segítsék pénzzadománnyal. „Beteg árva” jeligére.

Az olasz zsidóság reneszánsza (?)

Görz, 1929. március.

Azt hiszem, érdekelni fogja a „Zs. U.” olvasó tábort néhany megjegyzés a mai olasz-zsidó viszonyokról.

Az olasz-zsidóság nagy multra tekinthet vissza. Sok száz évvel ezelőtt — a mai számot többszörösen meghaladó — nagy tömegű zsidóság lakott itt, kik talmudikus tudomány terén jelentékeny hagyatékot hagytak az utókorra. Talán elég lesz itt utalni a „*cháchmé Rajmo*”, „*cháchmé Padova*”, „*cháchmé Venicia*” azaz Róma, Pádua és Velence tudósaira. De emellett tanuskodnak a minden olasz városban található, nagy muzeális értékkel bíró, zsidó könyvtárak, melyek közép-európai zsidó szemmel nézve is, párukat ritkítják.

Hol van ma mindez? A különbség a régi és mostani helyzet között bizony eléggé elszomorító. Bár van Olaszországban két „zsidó” főiskola — Páduában és Firenzében — ám ezek zsidó jellege és értéke a nullával egyenlő. Az olasz zsidóságban a visszafejlődés már évtizedek óta tart és már úgy látszik: többé nem fog szerepet játszani a zsidóság történetében, — mig az utóbbi időben innen Görzről egy rekonstrukciós mozgalom kiindult, amely rövid idő alatt bizonyos eredményeket ért el.

Először a helybeli hitközséget szervezték ujja, felépítették a háború által elpusztított mikvót és templomot.

Majd egy megfelelő személyiséget kerestek a mozgalom élére, akit csakhamar meg is találtak *Schreiber* Ábrahám (az egri főrabbi fia) volt korfui főrabbi személyében.

A főrabbi rövid 7 hónapos munkával máris nagy eredményeket produkált. Megszervezte a helybeli Talmudtörát, propaganda körutakra megy, ahol közismert ékesszólásával agít; a tél elején megnyitotta jesiváját. És itt álljunk meg egy kissé. Olaszországban jesiva! Ott, ahol a Tórafelolvasások — még egy évvel ezelőtt is — chümesből történtek, ami elég jellemző a volt helyzetre, ott ma a gemóre-tanulás és melódiájának hangjai szűrődnek ki az utcára és a nagy fölfiánsok mellett virrasztanak a különböző nemzetiségű böcherok!

A görzi rekonstrukció nem csupán lokális jellegű. A görzi példa több olasz hitközséget rázott fel tespedéséből és egymásután jelentik be újjászervezkedésüket. Talán legjobbban jellemzi a helyzetet, hogy a

Ceres-ételzsir

Husvétli áru, חסד של
a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Rutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

római hitközség keres az ujonnan felállított Talmudtörája részére egy megfelelő tanítót.

Az olasz rekonstrukciós mozgalom ugyan még a kezdet stádiumában tart, de ha ugyanolyan elánnal folytatja továbbra is, mint amilyennel kezdte, úgy remény van rá, hogy idővel szép gyümölcsöket érlel meg a pozitív zsidóságnak. — Adja Jiszroél gondviselője, aki nem alszik s nem szunnyad, hogy így legyen.

Z. Károly.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése,
Bpest, VII., Dob-utca 28. sz.
Naponta friss áru, Házhoz szállítás.
Telefonhívó J. 334—76.

Orth. köser pótkávét husvétli árut

elismert kitünő minőségben, szigorú előírás szerint, főt. Fischer Menáchem főrabbi urunk felügyelete alatt készít:

Sárvári Pótkávégyár Részv.-társ.

Szombat és zsidóünnepken zárva. — Sárvár. Telefon: 26.

Csak Goldberger festőt kérünk! **GOLDBERGER SÁM. F. és FIAI RT**
összes gyártmányai, ugymint:
kékfestő karton, frenche, creppe, gyapju és pamut-delain, cloth, serge, valamint sima és nyomott
Bemberg-selymek, barchet-flanel, valamint **fejkendők** kizárólag kereskedők részére kapható
Reiner Károly Részv.-Társ.
textiláru bizományi nagykereskedésében
Sürgöncy.: Reingold. Tel.: J.392—12. Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Altschüler E.
speciális paróka műterme
Legmodernebb, elsőrangú kivitelű és minőségű parókák legmegbízhatóbb készítője. — Precíz és finom kidolgozásomnál fogva megtévesztésig természetesek.
1929. január hó 1-től teljes üzemmel régi fióközletben **csakis**
Csányi-utca 12.
Telefon: J. 310-79.
Kívánatra árjegyzéket küldök.
Mo-tellek díjtalan kipróbálása.

Sátoraljaujhelyi levél

— Saját tudósítónktól —

Az OSzOSz törekvései most elsősorban arra irányulnak, hogy ott, ahol csak lehetséges, a szombati hetivásárt a hétnek egy másik napjára tegyék. Győr városa e tekintetben igen liberális határozatot hozott. A vármegye azonban ismert befolyások következtében szembehelyezkedett a székhely határozatával, sőt átiratot intézett az ország összes vármegyéihez, hogy állásfoglaljanak a szombati vásár mellett. Igazán országos fontosságú kérdés.

Csonka-Zemplénavármegye törvényhatósági bizottságának f. hó 21-én tartott tavaszi rendes közgyűlésén Győr vármegye átirata is napirenden volt. Zemplénavármegye törvényhatósági bizottsága az állandó választmány javaslatára úgy határozott, hogy a dolog felett napirendre tér.

Tehát nem csatlakoztak Győr vármegye indítványához.

Ugyancsak fontos a szombat esti 7 órára kitűzött záróra kitolása a szombattartó kereskedők szempontjából. Ez azonkívül általános kereskedői érdek. Ez indította a sátoraljaujhelyi Kereskedelmi Társulat választmányát, hogy mozgalmat indítson azért, hogy az esti 7 órára elrendelt üzleti záróra szombat este ki legyen tolvá. A 7 órai záróra különösen szombat este megbénítja a kereskedelmi forgalmat és nagy kárral jár a kereskedőkre nézve, felekezeti különbség nélkül, mert a munkából hazatérő munkások és munkásnők szombaton már nem tudják bevásárlásaikat eszközölni. A Kereskedelmi Társulat a napokban köldöttséget menesztett Széll József Zemplénavármegye főispánjához, aki a köldöttséget igen

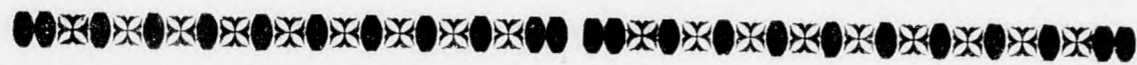
nyájasan fogadta és megígérte, hogy oda fog hatni, hogy a város az alkotandó zárórszabályrendeletben erre figyelemmel legyen.

A „Zsidó Ujság“ a kongresszusi nagygyűlés megbeszélése alkalmából helyesen mutatott rá, hogy orthodox részről is kell tenni valamit az alkalmazottak ügyében, ha a neológia részéről komoly törekvést látunk így irányban. Ilyen szempontból érdekelheti a nyilvánosságot az ujhelyi orthodox izr. hitközség képviselőinek ama határozata, hogy egyik tisztviselő 5 leányának hozományát életbiztosítás útján szerzi meg és így

mentesíti őt ilyenirányú gondoktól.

A hitközség ezzel összefüggésben (a szefárd hitközséggel egyértelműen) óvást emelt a metszőegyesület határozata ellen, mely szerint metszőkiképzésben csakis metszők fiai és vejei részesülhetnek. A képviselőtestület tiltakozott ezen új „numerus clausus“ ellen, amely véleménye szerint vallási törvényeinkkel össze nem vehető és a hitközségekre nézve csak káros hatással jár. Ily értelemben fölír az Orth. Központi Irodához és az ország összes orth. izr. hitközségeit csatlakozásra szólítja föl. Természetes e tiltakozáshoz való csatlakozás az a kötelességet foglalja magában, hogy az alkalmazottakról más módon kell gondoskodni.

Hámevászér.

Czav heti szidrához

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

»S szólt Iten Mózeshez: Vedd Áront!« — »En köteles vagyok Áront főpappá tenni.« — Áron pedig így szólt: »S hogyha meg kellene halnom népemért, akkor sem szabadna meghátrálnom.« (Midrás Tanchuma.)

Ezen midrás-idézetben találjuk Áronnak azon magasztos jellemzését, mely legelső sorban tette őt előkelő hivatalára méltóvá. Mert ne higgyük azt, hogy az Áront Mózeshez fűző vérségi kötelék volt az a hágesó, melyen előbbi a főpapi álláshoz eljutott, miként ezt Kórach és társai hirdették vala. Ime, itt van ezen állításnak megcáfolhatatlan cáfolata. Mózesnek saját fiai semmiféle hivatalos állást nem nyerne. Már pedig, hogyha önző szempontok irányították volna Mózes az ő eljárásában, akkor mindenekelőtt saját fiait töreke-

dett volna a zsiros állásokban elhelyezni. De különben is Iten rendeletére történt Áronnak a főpapi hivatalba való beiktatása.

Bizonyára a legnemesebb emberi tulajdonságok ékes koszorúja tette érdemessé Áront magasztos hivatalára s alapigénk megmondja nekünk, hogy melyike az ő jellemvonásainak tette őt leginkább méltóvá nagy tisztségére: »S hogyha életembe kerülne is népem megmentése, akkor is teljesítenem kell kötelességemet.«

Ime, a páratlan, a határokat nem ismerő áldozatkészség és kötelességérzés, mely a kötelesség és szeretet hívó szózatának kürt-harsogásakor csakis ezt a szent szózatot hallja meg, de a szükkelő önzésnek szirénhangú turbékolását nem; az a szent áldozatkészség és szeretet, melyek csakis a kö-

A Jeruzsálemi Kajjel pöre

Több, mint két éve annak, hogy egy magát »Olé Hungária« néven nevező kis csoport részéről különböző rágalmozások hangzottak el a Jeruzsálemi Kajjel vezetősége ellen. Utóbbi az ügyet egy beszéd előtt szerette volna tisztázni, amire azonban a csoport részéről azt válaszolták, hogy ők csak világi hatóság elé mennek. — A Kajjel hiába próbálkozott az illetőket meggyőzni arról, hogy eljárásuk kárt okoz 3900 zsidó léleknek: talmudistáknak, özvegyeknek, árváknak. Az »Olé Hungária« még attól sem riadt vissza, hogy a Kajjelt a hatóságok előtt befektetse és mint ismeretes, a budapesti antiszemita »Uj Nemzedék« c. lapba is tettek közzé a Kajjelre és annak magyarországi elnökeire diffamáló közleményt. Ezek az előzmények, melyek a Kajjelt azon elhatározásra bírják, hogy az »Olé Hungária« vezetője, Tikvah József ellen a bíróságnál rágalmozásért pert tegyen folyamatba. A tárgyalás f. hó 4-én folyt le.

Amint nekünk Jeruzsálemből jelentik, egy újabb per is lett folyamatba téve Tikvahék ellen. »A Kólel titka« c. füzetük miatt. Utóbbi ügyben a vádlottaknak 200 font kauciót kellett letétbe helyezniük. Alant adjuk a Jeruzsálemben f. hó 4-én elhangzott és a Zsidó Ujság f. hó 8-i számában — távirati jelentésünk alapján — ismertett ítéletet, mellyel a bíróság a Kajjelnek elégtételt nyújtott:

Jeruzsálem, március.

A »Kólel Somré Hachomot« (Magyar Kajjel) vádolja Tikvah József vádlottat különböző röpiratok után a Kajjel ellen elkövetett rágalmozás vétségével. Vádlott a bírósághoz előterjesztett röpiratokból négyet elismer, mint általa szerkesztett és nyomtatott iratot és pedig az 1, 2, 3 és 7 számú jelzettekét. A tanúk vallomá-

saiból megállapították, hogy ezek a röpiratok az országban nyomtatva és nemcsak Palesztinában, hanem külföldön is terjesztettek és ennek eredményeképpen küldött ki a Kajjel külföldi (magyar) vezetősége bizottságot, hogy felülvizsgálja a Kajjel ügyeit Erecz Jiszro-éban.

A vádlott által kibocsátott rágalmozó iratokból kitűnik, hogy ő a Kajjel vezetőségét a következő súlyos vádakkal terhelte: a Kajjel pénzeinek hűtlen kezelésével, a szegények, özvegyek és árvák iránti könyörületlenséggel, a szegények pénzének elikkasztásával, megvesztegetéssel.

A vádlott kijelentette a bíróság előtt, hogy szándéka csupán a Kajjel vezetésének bírálása volt, de távol állt tőle a vezetőség személyeit, mint magánembereket megérálmazni. A vádlott igyekezett továbbá tanukkal bizonyítani, hogy a Kajjel vezetése ellen általa emelt vádakból egyesek igazak, azonban ez nem sikerült. A bíróság a vádlottat a büntetőjog 214. paragrafusa alapján bűnösnek mondta ki.

Azonban, miután vádlott ezután első esetben jelenik meg a bíróság előtt (büntetlen előéletű) és mivel a bíróság megállapította, hogy a vádlott szándéka nem a rágalmozás volt, hanem csupán az, hogy bírálattal tárgyává tegye egy tekintélyes intézmény vezetését, amely szerinte nincs rendben és miután a Sussmann és Haas rabbiokól külföldről kikül-

Remény

zsidó ifjusági folyóirat.
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, szavalóversek, rejtvény, sakk, sport, cserkészlet stb.

Szerkesztli: **Dr. Molnár Ernő.**

Felére 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-ucca 3. szám.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

Ajánlom rabbik részére széles karimájú velur és nyulszőr kalap-speciálisaimat (Bibor-Hüte), 8—10 cm. széles karimával.

Kivánságra bármilyen kalapot rövid idő alatt elkészíték.

Wacha János
kalaposmester

Budapest, IV., Múzeum-körút 43.
Telefon: Aut. 840—07.

Gróf Jenő speciális befogkocsi gyártó

Bpest, József-u. 54. Tel. J. 328 1

Orthodox hecserrel állított **la. husvéti ó-szilvórium** minden mennyiségben fél és 1 literes üvegekben is a legolcsóbban kapható **Kepes Albert** szeszfeldjében, Berettyóújfalun. **Nagyobb vételnél árengedmény.**

Divatkötőde harisnya szemfelszedés, fejelés, talpalás, javítások. — Raktáron pulloverek, mellények, harisnyák minden minőségben. Mosást, festést vállalok. — **Oppmann, Bpest,** Kisdiófa-ucca 9. szám. — Szombaton zárva. —

dött vizsgáló-bizottsági urak »Sáálú selajm Jerúsolájm« című referáló nyilatkozatából kitűnik, hogy a Kajjel ügyvezetésében előfordultak egyes hibák, a büntetés felfüggesztéséről intézkedő 1928. évi rendelet értelmében a bíróság a vádlottat szabadlábra helyezi a köv. feltételekkel:

A vádlott 30 font kauciót tesz le arra nézve, hogy 1 évig jó magaviseletet tanúsít a Kajjellal szemben és írásban kötelezi magát, hogy ezen év időtartama alatt — amennyiben a feltételeket be nem tartotta, — bármikor megjelenik a bíróság előtt, hogy az utóbbi által jelen ítéletben megállapított büncselekményért kijáró büntetését elvegye. A bíróság kötelezi még Tikwah József vádlottat, hogy fizessen minden egyes vádlónak 1 millimet (2 és fél fillér); ugyancsak a vádlott tartozik viselni a perbeli készkiadásokat és 2 font ügyvédi költséget.

Orth. kóser sel peszách STELLA sütőpor

vanillin cukor. — Ára 22 fillér, viszont-eladóknek 15 fillér. — **Stella-gyár,** Budapest, Rottenbiller-utca 46. szám.

A sirok ápolása

ugy a régi kerepesi uti, mint az új közp. izr. temetőben április hó 15-én veszik kezdetüket. Befizetések a Pesti Chevra Kadisa székházában, VI. Laudon-utca 3. szám alatt már most eszközölhetők, esetleg ugyanoda postán is beküldhetők.

צוקור פסה -cukor

A Selypi Cukorgyár Rt., Selyp ezidén ismét gyárt

husvétii cukrot

a magyarországi aut. orth. izraelita hitfelekezeti rendeletére, Silberstein Józsuá váci főrabbi iránítása és főfelügyelete mellett. — Felvilágosítást nyújt a husvétii cukor eladási és szállítási feltételeiről, nevezett gyár központi irodája Budapest, V. Zrinvi-utca 14. szám.

Egyedüli szombat-tartó dobozgyár

Rottenberg A.

Bpest, VII. Amazon-u. 6-8.
Telefon: József 380-83.

A berdicsevi imája . . .

A berdicsevi cadiknak, Rabbi Jiczchok Lévinek hirtelenszerűen messze tulerjedt Oroszország határain. A Kárpátok kis falvaiban, a Kaukázus erdeiben, mindenütt, ahol csak zsidók éltek, szent borzongással emlegették a nevét a jámbor és tudós papnak, akit már életében csodás, misztikus legendával öveztek a hívők. Ő volt Izraelnek ékesen szóló védője a mennyei bíróság előtt, ő volt az, aki belelátott a jó és együgyű emberek szívébe, aki fönnen hirdette és vallotta, hogy Itent jósággal, szeretettel, irgalommal lehet megközelíteni. Mikor egyszer a buzgó hívők szörnyűködve mesélték neki, hogy kocsisa, Jankel, a »Semá« imát mondta el hangosan, miközben a nyikorgó szekeret kente, a cadik mosolyogva tekintett föl az Égre és így szólt:

— Ó, Itenem, ki fogható a te népedhez, Izraelhez? Ime, Uram, egy szegény, együgyű kocsis, a te legkisebb szolgád is szüntelenül csak rád gondol. . . Még akkor is, mikor a szekeret keni, fönnen dicsoítí Nevedet és hirdeti, hogy Egyetlenegy vagy! . . .

A vakbuzgók elhallgattak. Fényesség világította meg elméjüket; most látták, mit jelent a »Semá« ima, mit tesz Itent egész szívvel, egész lélekkel szeretni: Értsd meg Izrael, hogy az Örökkévaló, a mi Itenünk egyetlenegy s ha megértted, akkor szeretni is fogod szí-

vedből-lelkedből! . . .

R. Lévi Jiczchok felfogta a nagy tanításnak magasztos értelmét és az Urnak gyönyörűsége telt benne. Halljátok a legendát!

Egyszer a cadik iskolatársának, Rabbi Chánóchnak egyetlen lánya súlyosan megbetegedett. Siralom és szomorúság költözött a kis hába s az aggódó szülők reszketve lesték: életben marad-e a kislány, vagy az Ur elszólítja magához a paradicsomba.

Az asszony már napok óta nem hunyta be a szemét. Sápadt arcával virrasztott a lányka betegágya mellett és sirva imádkozott Iten irgalmáért. A kis beteg pedig forró lázban viaskodott a Halál követeivel.

Reggel az asszony odament férjéhez, aki az egész éjszakát álmatlanul töltötte a szent könyveknél.

— Chánóch, édes uram — szólt hozzá kérő hangon, — menj el a cadikhoz, könyörögj neki, imádkozzék Itenhez a lányunkért. Segítsen rajta, különben elvész. . .

A férj összeroskadva temette fejét a vén foliásokba. Azután felkelt és elvánszorgott a cadikhoz. A rabbi maga is szomorúan ült karosszékében. Ugy érezte, hogy az angyalok, akik a jámborok könyörgéseit viszik tovább az Ur trónusához, ma hajnalban nem fogadták el »tefiló«-ját, amelyben Izrael fiaieért könyörgött. Bezárták előtte az égi kapukat, tudta, hogy halálos veszedelem fenyegeti egy chósizid-ját s nem tudja megmenteni.

A cadikot még jobban leverte barátja vigasztalan szomorúsága. Könyörögni próbált, de hiába! . . . Az égi hang megsugta neki, hogy hasztalan emeli föl szavát a föld porából. A fiatal Sárának, Chánóch lányának lelkét már várják a paradicsomban és az Ég döntését semmi sem változtathatja meg. A fiatal testtől el kell szakadnia a léleknek, hogy a végtelen Magasságokat keresse. . .

A cadik az Ég trónusa felé tört

Wesilla mosás a legideálisabb

Hóféhére csak Wesilla mos

esdeklő szavával.

— Avrohom, Jiczchok, Jakovj Itene — könyörgött szava, — hallgasd meg imámat! Te végtelen jóságodban nem utasítod vissza alázatos kérésemet. Ősapánknak, Avrohomnak megengedted, hogy közeléjpen Szodoma megmentéséért, meghallgatod gyarló szolgádat is és meghagyod az életet ennek a jámbor és serdülő lánykának. A Világok Ura vagy, aki nem követhetsz el igazságtalanságot, te adtad nekünk nagy kegyelmedben a Törvényt, megtanítottál, hogy a tisztát elválasszuk a tisztátalantól, a jót a gonosztól, az igazat a hamistól. Én, a te legkisebb szolgád, Lévi Jiczchok mondom: Sára, Chánóch lánya, élni fog, mert élnie kell. . . Megéri még, hogy gyermeke lesz és örülni fog a lakodalmán. . .

És megszólalt az égi hang:

— Sára, Chánóch lánya életben marad. De Lévi Jiczchok, aki vakmerőnek mutatkozott az Urral szemben, nem jut be a jövendő élet országába!

A cadik ujjongó örömben tört ki. Énekelt, táncolt, mint a gyermek, aki valami gyönyörű ajándékot kapott.

— Áldott légy Uram, Itenem — kiáltotta az Ég felé, — hogy most már szerethetlek, anélkül, hogy a mennyei jutalom gondolata szennyezné be szívem tisztaszeretét. Imádlak és szeretlek, Itenem, még a földi és mennyei életem árán is! . . .

És az Ur, a Végtelen fényességében, míg zsoldárokat zengtek neki az üdvözültek, megszólalt:

— Az én fiam, Lévi Jiczchok legyőzött Engem!

Igy szerette a cadik Itenét egész szívvel, egész lélekkel.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Megérkeztek

a tavaszi divatkülönlegességek!

Szövet selyem dsömper

ujdonságok a legnagyobb választékban az ismert olcsó árak mellett.

SPITZ HERMAN

női divat különlegességek áruháza

Budapest,
Erzsébet-körut 34.

— Szombaton zárva. —

Egy régi „minhog“-könyv

A XIV. században az eskenáz hitközségek léte olyan bizonytalan alapon nyugodott a rettenetes üldözések következtében, hogy egyes tudósok szükségesnek tartották kiváló hitközségek templomi szokásait összegyűjteni s ezzel megmenteni a minhog-ot (rituális szokásokat) az elfeledéstől. A legismertebb gyűjtemények R. Avrohom Klausner, továbbá tanítványai R. Eizik Timau (a Zs. U. nemrég közölt róla legendát), nemkülönböztetve a »Máhoril« nevéhez fűződnek. E minhog-könyvek tartalma belekerült a Sülchon Órichba, de azért tanulmányozásuk a »din« szempontjából is értékes. Rabbi Avrohom Klausner minhog-könyve eddig igen ritka könyv volt, mert mindössze egyszer jelent meg 1559-ben. Ez a körülmény indította Ehrenreich dévai rabbit, aki ilyenmű kiváló szaktudását — a Rási tanítványai által összeállított »Hápárdész« valamint az imakönyvet kommentáló »Abudraham« mű kiadásával már megmutatta, hogy Rabbi Avrohom minhog-könyvét kiadja. Az Ehrenreich-féle kiadás szösz szerint lekopirozza az 1559-iki kiadást a maga összes sajtóhibáival és egyéb sajátosságokkal. Így például a szöveg telve van mindenféle lapszéljegyzetekkel, amelyekről nem világos, kitél erednek? Maga R. Avrohom Klausner vitte be oda, vagy több tanítványa toldotta meg a mestier szövegét? A szöveg kezdődik a »szelichajs« imarendjének szokásaival, továbbá rajshásonó, jaimkipür, szükajs, majd chanükó, pürim, peszách, sovüajs és tisóbeov minhogjai. A szöveg a mai alakjában sok helyütt talányos. A kiadó sok jegyzettel igyekszik a könyvre világosságot deríteni, de mivel a jegyzetek a könyv elején vannak, a könyv használhatóságát nagyon hátráltatják. Az utolsó előtti lapon arról van szó, mi történnék, ha tisóbeov hétfőre esik. Ez nyilvánvalóan sajtóhiba, mert csak erev-tisóbeov eshetik hétfőre. Feltűnő, hogy a kiadó a könyv címét min-hágim-nak pontozza (minhogim helyett). Az érdekes könyv egyébiránt 2 dollárért megrendelhető a kiadónál (Rabbi Ch. L. Ehrenreich, Déva, Románia).

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Czáu אדר ב' Adar II. 18

Sábosz kezdete (Bpest): 5 óra 55 p
kimenetele „ 6 „ 45 „

Olvásóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postatakarékpénztári csekk útján (50.791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon esz-közölhető.

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

Felhívás a szombattartó munkaadókhöz és munkakeresőkhez. Allásközvetítő irodánk új alapokra való helyezése folytán már a közeljövőben módunkban lesz egy a munkakeresők, mint a munkaadók kívánságainak eleget tehetni. Hogy irodánk ezen munkája zavartalanul és minden fennakadás nélkül lebonyolítható, azon kéréssel fordulunk az érdekeltekhez, hogy előadódó esetben a legrészletesebb és legkimerítőbb értesítéseket küldjék be irodánkhoz, mert csak minden körülményre kiterjedő értesítés alapján tudjuk ügyüket kielégítő módon elintézni.

Szombattartók Orsz. Szövetsége, Budapest, VII., Wesselényi-u. 13. I. em. (Hivatalos órák: d. u. 5—7.)

Az „orthodoxok szépségkirálynője“. Egy szegedi antiszemita lap szerint Európa szépségversenyének győztese az „orthodoxok szépségkirálynője“. Eddig csak azt mondták róla, hogy „Miss Palesztina“, most pedig, mivel e jelző nem fejezi ki kellőleg egyes körök tehetetlen dühét, fokozni akarják azzal, hogy ő nemcsak „Miss Palesztina“, hanem egyenesen a pajeszos orthodoxok szépsége... Mindez természetesen antiszemita tehetetlen pukkadás, s nyelvöltögetés. De meg kell vallani, hogy nemcsak a fajmagyarek csináltak az ügyből zsidó ügyet, hanem egyes neológ felekezeti körök. Épugy, mint amikor az olimpiai bajnokokat zsidó hő-

sökként ünnepelték a templomban. Afölött pedig, hogy egy neológ rabbi állítólag elmondta, hogy a verseny előtt megáldotta Simon Bóskét és így tulajdonképpen az ő brócheja volt eredményes, a külföldi zsidó sajtóban általános megörökönyödést s neveltséget keltett. Hisz a neológ „csoda rabbi“ rebbe-ereje (Rebens Kojech) eddig ismeretlen tényező volt női szépségversenyeken. Még képesek a szépségkirálynőt utólagosan diszkvalifikálni emiatt...

Az új amerikai elnök eskütétele. Amerikai szokások szerint az új elnök eskütétele előtt a bibliának egyik mondatát megcsókolja s azután teszi le az esküt. Hoover az esküt Taft legfelsőbb bíró kezeibe tette te, aki fellapozta előbb Mislé ama versét „bein chójajn jiporá om vesajmér tajró ásréhu“ (prófécia nélkül elvadul a nép s ki a Tórárt őrzí, üdv neki). Az elnök megcsókolta a bibliát, azután esküt tett.

A Szombattartók Országos Szövetségének budapesti intézősége szombat este ülést tartott, melyen a szombattartók mozgalmának több nagyjelentőségű kérdése került tárgyalásra. Korein Dezső elnök beszámolt a győri helvítésárnak szombatról hétfőre való áthelyezéséről és arról a munkáról, mely ezirányban, a legjobb kilátásokkal, más városokban is folyik. Vázolta a fennálló nehézségeket és a kérdés elsőrendű fontosságát, melynek megoldásáért vállaltatva kell mindenkinek közreműködni. Weisz Mór alelnök jelenti, hogy a központi adminisztráció átszervezése folytán a Somré Sábosz-mozgalm gerincét képező munkaközvetítő iroda munkáját is teljesen új alapokra helyezte a titkári hivatal. Dr. Groszmann Frigyes, az elnöki tanács tagja, az alapszabályokról tett jelentést. Elnök végül beszámolt az újpesti propaganda-gyűlésről, melynek lélekemelő lefoiyása és nagyszerű eredménye méltán csatlakozott a debreceni, pápai, miskolci, sátoraljai helyi és balassagyarmati szervező gyűlésekhez.

Rabbik elhunyt. Mult héten hunyt el Huszton R. Jiszroél Jákajv Leifer rebbe, a híres R. Moráche Nadwornor z. c. l., még életben volt fia, 64 éves korában, F. hó 21-én temették nagy részvét mellett. Ezernél többen jelentek meg az idegenből a temeté-

sén, mely délutáni 3 órától éjféltáig tartott. — R. Jajno Bondi mainzi főrabbi f. hó 14-én hunyt el 67 éves korában. 40 évi áldásos működése alatt nagy támasza volt a német orthodoxiának. — Jeruzsálemből jelentik, hogy ott meghalt R. Menáchem Mendel Sarsewsky 83 éves korában. A megboldogult több mint félszázadon át a galíciai Kossow hitközség főrabbi volt; néhány év előtt vándorolt ki a szentföldre. Halála előtt meghagyta, hogy abban a táliszában temessék, melyben az egész talmudot 26-szor áttanulmányozta. — תצט"ח

Borból készítenek szeszt. (Levél a szerkesztőhöz.) A multkor a vasuton beszédbe elegyedtem egynehány orthodox hittestvérünkkel s azt láttam, hogy fogalmuk sincs arról, milyen rituális aggodalom állhat elő a jelenlegi viszonyok mellett a tiszta szeszből készült italokat illetőleg. E soroknak célja: megerősíteni mindazt, ami erről már többször olvasható volt a „Zsidó Ujság“-ban. A jelenlegi viszonyok mellett, a mikor a bor nagyon olcsó, érdemes belőle párlatot készíteni, sőt 96%-ig felfinomítják s akkor tiszta szeszt kapunk, amely természetesen nészecz-jellegű. Nagyon sok finomító foglalkozik most ezzel az eljárással, amely azelőtt nem fizetődött ki, csak most, a bor olcsósága idején. Ha tehát előbb minden aggodalom nélkül lehetett szeszt, rumot, likört, pálinkát használni, ugy ez a szabad használat most nem olyan magától értetődő. Aki tehát vigyáz a teljes kásrűsz-ra, annak számot kell vetni a mondottakkal s kizárólag olyan helyen szerezzen be szeszes italokat, ahol a fennírt aggodalmak nem állanak fenn. Sch. S.

A berlini rendőrfőnök előadása. A berlini rendőrség alelnöke, dr. Bernhard Weiss, aki meggyőződéses zsidó, a neológ szeminárium (Hochschule) által rendezett felolvasó-ciklus keretében feltűnő keltő előadást tartott „a rendőrség és a zsidóság“ címen. Megállapította, hogy az előbbi évtizedekben az antiszemitaizmus hozzátartozott a hivatali szellemhez. Ezt az alsóbbrendű hivatalnokok is tudták és így, ha egy zsidó valamiért folyamodott, az altiszt a folyamodványra piros tintával ráírta: zsidó. Előadó azt a széljegyzetet is látta egy aktán: „kikeresztelkedett osztrák zsidó“.

A bűnügyi osztály sem volt ment antiszemita előítéletektől, ami azután sok baklövés okozója volt. A rendőrség a mult század nyolcvanas éveiben, a Stöcker-éra alatt türe az antiszemita kilengéseket, de nem idézte elő őket, mint Oroszországban. Az előadót az 1918-iki forradalom előtt hívták meg az állásra és egyideig számtalan oldalról a leghetelelenebb rágalmakkal illették. Ő a rágalmazókat bíróság elé állította s — mint mosolyogva mondta — a pénzbüntetéseket igen meggazdagították az államkincstárt. Most a berlini rendőrségen, ment minden politikai előítéletől, szigoruan az igazság álláspontján állnak. E tekintetben a zsidó lisztviselők egyenesen példaadók. Az előadást azzal a próféta i gével fejezte be: „az igazság eredménye a béke lesz“ (vehojő máásze háczedokó sólajm).

Hamisított hechser. (Levél a szerkesztőhöz.) Arról értesítenek, hogy egyes cégek nevemmel ellátott hechserrel ajánlják paprikájukat. Az igazság érdekében óvást kell emelnem e hamisítás ellen. En semmiféle cikke s így paprikára sem adtam soha hechsert. A hechser-adás ellenkezik elveimmel. A vallástörvények érdekében s esetleges félrevezetések elkerülése végett, nagyon kérem azokat, akik nevem alatt forgalomba hozott hechseréről tudnak, hogy engem a dologról értesítsenek. Vorhand Mózés orth. főrabbi, Makó.

A rákospalotai orth. hitközség f. hó 17-én tartotta tisztújító közgyűlését Fried Sándor választási elnök vezetésével. Megválasztottak egyhangulag: Feit Gábor elnök, Lampl Ignác alelnök, Kahan B. M., Schnürmacher Ferenc gondnokok; Eisenstädter Ferenc pénztáros, Hecht Armin ellenőr, Weisz Samu, Fürst Ernő, dr. Bakács Ignác, Go'dberger József előljárók. Schwarz Vilmos, Tisch Jenő stb. választm. tagok.

„Csonkamagyarország legszegényebb orth. hitközsége“. Ennek nevezi magát az újpesti orth. hitközség abban a felhívásban, a melyben a hittestvérektől anyagi támogatást kérnek a felépítendő rituális fürdőhöz és Talmudtóra iskolához. A felhívást Sussmann Lipót bizottsági elnök és Wollner Samu hitközségi elnök írta alá. Pénzküldemények 44.081 sz. postatakarékpénztári csekk számlára fizetendők be.

szalámi és füstölt húsárugyár

ajánlja

Különleges magyar szalámi

Füstölt (nyers) és főtt nyelv

Füstölt (nyers) és főtt szegy

Borju sonka

Borju rolade

és különféle marha, borju és liba csemegé felvágott különlegességeit.

Kérjük b. rendeléseiket a gyors lebonyolítás érdekében mielőbb beküldeni.

STERN és TÁRSA

orth. כשר virstil, szalámi és füstölt húsárugyár

Budapest, Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Főüzlet:

VI. Király-u. 54.

Telefon: Lipót 980 08.

A szovjet poklából. A szamari törvényszék — mint Moszkvából jelentik a berlini zsidó távirati ügynökségnek — a szamara hitközség vezetését 3 hónapi kényszermunkára ítélte, mivelhogy a templomnak munkásklub céljaira való berendezése ellen ellenakciót kezdtek. — A kommunista munkások tombolása nem ismer árnyalati különbséget, ha rabolni kell. Schemerinka (Winiza kerület) városkában 2 bészahámidrost, Chermzenben a nagy orgonás templomot, Schmilovitsban egy orth. templomot sajátítottak ki.

A miskolci Chevra Kadisanál folyó hó 24-én tartották meg a háromévenként esedékes tisztújításokat titkos szavazás után, Klein Adolf nagykereskedő vezetésével. Megválasztottak: Héthársi Neumann Adolf elnök, Klein József alelnök, Friedländer Jónás kórházi elnök, Klein Adolf kórházi alelnök, Bloch Armin pénztári előljáró, Stamberger Lajos ellenőr, Mandl Károly szertartási, Weisz Mór jótékonyági-, Plattner Károly temetői- és Bónis Lajos gazdasági előljáró. A választmány tagjai lettek: Ariel Jakab, Braunfeld Sándor, Dróth Vilmos, Fekete Mór, Fodor Dezső, Fogel Ignác, Fürth Mór, Gerő Ignác, Győri Ödön, Dr. Halmos Géza, Halmo Henrik, Halmos Mór, Kohn Herman, Dr. Kovács József, Rosenber Mór, Róth József, Sprei Izidor, Stamberger Jenő, dr. Szabó Armin és Szántó Mór. — Az egyhangulag megválasztott s immár 16 éve működő Héthársi Neumann Adolf elnök meghatva mondott köszönetet a bizalomért és kérte a tagokat, hogy a chevra szent és magaslatos feladatainak megvalósítására való törekvésében ezennel is hathatósan támogassák.

Szlijum Sopronban. Posen Simon rsbbinál tanuló növendékek másfél évi tanulás után befejezték Bouó Kámó traktátusát és ebből az alkalomból nagy szlijum-ünnepély volt. A banketten Posen Simon rabbi és Weiler Béla hitközségi elnök beszéltek. A böcherek szónoka köszönetet mondott a hitközségi tagoknak a jesiva-tanulók hathatós támogatásáért.

Egy orthodox egyetemi tanár jubileuma. Neumann Henrik professor 10 évvel ezelőtt vette át a bécsi „Allgemeine Krankenhaus“ kórház torok-gége osztályának vezetését. Ebből az alkalomból a jubilánst mindenfelől köszöntötték. A professor a bécsi orthodox „Schiffschul“ tagja s így természetesen teljesen orthodox életmódot is folytat.

— **Érűv és zsidó kultúra.** Eperjesen történt. R. Chajim Lau orth. főrabbi engedélyt kért a várostól, hogy érűvet állíthasson fel a város körül. A tanács természetesen megszavazta az érűv engedélyezését. A vyborban azonban nem várt ellenzője akad, aki javasolta a kérelem elutasítását azon a címen, hogy ez a zsidó kultúra fejlődésére káros hatással lesz. Zborowsky prelátus szolidáris felszólalása után a képviselők nagy szótöbbséggel megszavazta az érűv engedélyezését.

— **Rituális ellátás a fürdőhelyeken.** (Lévé a szerkesztőhöz.) Igen tisztelt Szerkesztő Ur! B. lapjában szemembe ötlök a „Verein z. Beaufsichtigung ritueller Speisehäuser, Hamburg“-ra való utalása. Ez a cím így nem pontos s az ott érdeklődő aligha kaphat erre választ. A pontos cím: „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser, Hamburg 1, Dornbusch 4.“ Egyébként igen csekély tagsági díjért — de még kívánságra enélkül is — mindenki megkaphatja e Vereintől az egyik hónapos időközökben megjelenő füzeteckéjéért a világ összes fürdőhelyeinek orth. kóser restaurációiról. Nagyszerű szolgálatot tesz ez. Két évvel ezelőtt Svájcban igen jó hasznát vettem s beigazolvva láttam a svájci orth. kóser vendéglőkben a tételtem: hogy a becsületes törvényhűséggel betartott kasrűsz előkelő eleganciájú feltalálásban jelentkezhettek meg. Sokan tanulhatnának tőlük e tekintetben.

Dr. Wallenstein Zoltán
pécsi főrabbi.

— **Eljegyzés a váci főrabbi házában** Adár 8-ik napján egy impozáns eljegyzési ünnepély volt a váci főrabbi házában. A nagy gaon gyengélkedésére való tekintettel Vácra tartotta eljegyzését unokája, a beledi főrabbi fia, a szaniszlói főrabbi leányával. Az eljegyzésen elsőnek a vőlegény mondott mély tudásra valló psetit, azután Silberstein Áron beledi főrabbi s a végül Silberstein Dávid rabbi mondtak szép beszédeket. A váci főrabbit az eljegyzésen megjelentek elhalmozták mázellov-kívánságokkal.

— **T. olvasóink** figyelmébe ajánljuk az olcsóságáról közismert Spitz Herman-ruház mai számunkban megjelent hirdetését.

— **A békéscsabai orth. hitközségből.** Csabai tudósítónk jelenti: „Városunk képviselőjének, a gazdasági miniszternek, valamint Békéscsabára r. t. város polgármesterének sikeres közbenjárására a kultuszminiszter a békéscsabai orth. izr. hitközségnek az építendő elemi iskolához és egy tanítólakásnak újjáépítéséhez a költségek részbeni fedezésére az Orsz. Népiskolai Építési Alapból tízezer pengő építési segélyt és négyezer pengő kölcsönt 6% évi kamattal engedélyezett. — Az épületnek legkésőbb szeptember 1-ig el kell készülnie. Az építés céljaira az orth. izr. hitközség kérelmére Békéscsabára r. t. város képviselőtestülete a város beltelkén 250 négyzetelvet igen jutányos áron rendelkezésre bocsátott“.

— **Tóratámogatás.** A váci Tórasz-Cheszed egyesület szombat este tartotta a téli szemeszter utolsó melave-demalkeját, melyen Katzburg Dávid talmudtudós, az egyesület előadója mondott szépen felépített beszédet. Utána Ungár Jónás köszöntö meg az egyesület nevében Winkler Ignác-nak nagy Tóraszerejét, mivel az egyesület céljaira rendelkezésére bocsátotta lakását.

— **Halálozás.** Ujpestről jelentik: A múlt héten elhunyt Rosner Ernőné, szül. Halpert Klára, 26 éves korában. Az élete tavaszán elhalálozott fiatalasszony valódi ésezh-chájil, igazi zsidó erényekkel felruházott vallásos nő volt.

ארמון כשר של משה

VÉNUS

ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hecserével ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.

Képviseli:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest“ 161.

— **Oczar Hachajim.** Ilyen címen alakított a jeruzsálemi »Ceire Agudath Israel« ifjusági egyesület hitelszövetkezetet. Az intézmény neve utal a szentföldi orthodox vezérére, R. Chajim Jojszéf Sonnenfeldre, akinek 80. születésnapja alkalmából érlelődött a gyakorlati s nemes szándék. Az új intézmény valóban gemilűsz cheszedet akar gyakorolni. Célja ugyanis: megszorult Tóratudósoknak, kisiparosoknak és kiskereskedőknek kellő biztosíték mellett (kamat nélkül természetesen) apró s részletben visszafizetendő kölcsönöket nyújtani. Az egyesület vezetősége reméli, hogy az agg főrabbi Palesztinán kívüli tisztelői is hozzá fognak járulni a róla elnevezett gemilűsz-cheszed intézmény anyagi gyarapításához. Pénzküldemények címe: »Central of Zeire Agudath Israel« Jerusaleim, P.O.B. 513.

— **A Ráchel sirja fölött emelt épület kupolája** hosszú idő óta javításra szorul, amelyet a jeruzsálemi zsidó hitközség elis akart végeztetni. Keyt-Roach őrnagy azonban megtagadta az építési engedélyt azzal, hogy a sirra a zsidóknak kívül a muzulmánoknak is jogaik vannak és ezért a konfliktusok elkerülése végett a kormány maga fogja a szükséges reparációkat elvégeztetni. Ezen ígéret ellenére azonban semmi sem történt a javítások megkezdése érdekében, ami arra késztette a jeruzsálemi zsidó hitközséget, hogy sir Róbert Chancellor főkormányzónál interveniáljon, aki most tanulmányozza a kérdést.

— **Utazás Palesztinába.** Március 14-én indult a „Carnaro“ hajón nagyobb agudista társaság a Szentföldre. Egész peszáchon át ott maradnak.

— **Nagy szerencse** érheti, ha sorsjegyet vásárol Weisz Béla és Tsá Bankházában, Budapest, VII. Dob-utca 9. — Felhívjuk olvasóink b. figyelmét a cég lapunkban közölt hirdetésére.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

— **A gyöngyösi Tiferesz Bachurim sikerült purin-ünnepélyt rendezett, melynek jelentékeny jövedelmét talmudi könyvtárának gyarapítására fordítja.** Közreműködtek: Sindelheim testvérek, Háber B., Reich M., Weisz D., Neumann J., Widder és Jezkovits. Az énekrészeket Grünberger kántor látta el.

— **„Ahol teljesen kivétközték zsidóságukból“** című, f. é. február 22-i számunkban megjelent cikknek adataira vonatkozólag, félreértések elkerülése céljából ezennel kijelentjük, hogy a cikk tartalma (amint a cikkben világosan meg is volt írva) nem kongresszus, hanem az orthodox szervezethez tartozó, de ebbeli jellegéből teljesen kivétköztött hitközségre vonatkozik. Így tehát helytelenül cselekednek azok, akik a cikket — a benne előforduló „B“ és „K“ betűk nyomán — más vitás kérdések megoldásánál figyevél felhasználni kívánják. A cikk írója a cikkben a községek nevének még kezdőbetűjét is kihagyta, a „B“ és „K“ betűket a szerkesztőség iktatta be s sajnálatlan szerzetünk tudomást arról, hogy a jelzett kezdőbetűk félreagyarázásra adtak alkalmat. — Szerk.

— **Szomorú szenzációja** van a makói orth. hitközségnek. Egyik

A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet előljárósága és tisztviselői kara mély fájdalommal jelenti, hogy

Dr. WEISZ MÓR
rabbi ur

jámbor életének 56. évében, rövid szenvedés után elhalálozott.

A megdicsőült férfiú 29. évén keresztül végezte a legszentebb szolgálatot, midőn szegény zsidó vallású halottaink végültsége körül működött. Hűséggel és önfeláldozó odaadással végezte szent hivatását és volt vigasztelője a gyászolóknak és arra rászorulóknak.

Utolsó óhajához képest a legegyszerűbb végültséggel — bucsuztató nélkül — kísértük utolsó útjára.

Temetése folyó hó 20. án, szerdán délután fél 5 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben végbement.

Budapest, 1929. évi március hó.

érdemes tagja, Weber Lázár tragikus körülmények között elhunyt. Webernek, aki mint talmudtudós közszeretletnek örvendett, virágzó társasülete volt, a dekonjunkturában tönkre ment. A különböző viszontagságok lassan-lassan felőrölték a 38 éves ember idegeit. — Az eset a makói orthodoxia körében óriási megdöbbenést váltott ki. יד יתום

— **Török zsidók szenvedései.** A mostani török kormány kíméletlen nacionalizmusa válságba kergeti a zsidó iskolákat, amelyek nem tudnak egyik napról a másikra eltörökösödni. Adrinápolyban a legnagyobb zsidó népiskolát záratta be a hatóság hirtelenül, követelvény a török tannyelvet, aminek következtében 1000 zsidó gyermek most iskolátlan marad.

— **Egy kisleány segélykiáltása.** Tökletes Szerkesztő Ur! Sziveskedjek a „Zsidó Ujság“-ban felhívni jószívű hit-

Dr. Weisz Mórné szül. Goldberger Gizella a maga, valamiat gyermekei Dezső és Ilonka, ugyszintén az egész rokonság nevében fájdalomtól lesújtva, megtört szívvel tudatja, hogy a legjobb, legönfeláldozóbb és leghűségesebb férj és apa

Dr. WEISZ MÓR
rabbi ur

rövid szenvedés után hirtelen elhalálozott.

Drága halottunkat f. hó 20. án, szerdán délután fél 5 órakor temették a rákoskeresztúri izr. temetőből. Emlékét utolsó lehetünk hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Budapest, 1929. évi március hó.

Sirkövek

Pfeifer és Heszky
-kőfaragó mesterek
מצבה (Ujtemető, villamos-megálló)

Telefon: J. 359-61. — Városi üzlet: VII. Károly-körút 5. Telefon: J. 349-95.

— **A ház lebontása miatt olcsó árusítás!** —

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés desszert, Nápóyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór

orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek! —

Telefon: József 423—65.

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle** szeplőkrém, **Miracle** epeszappan 25 éve a legkötelesebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrásy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.)

Kérjen prospektust!

Orth. כשר borpince Rosenbaum Ábrahám Holló-u. 15. Király-utca mellett

— Ajánlom kitűnő hegyaljai és asztali fehér, vörös **BORAIMAT**, legolcsóbb árban. Kicsinyben és nagyban — Megrendeléseket házhoz szállítok.

Telefon-hívó: Aut. 117—41.

Gróf vagy zsidó

— Zsidó regény a múlt századból. —

Irtá: Dr. Lehmann. 3 Fördította: Grosz V.

Egy napon Hohenstein bárónő azon üzletbe ment, hol Marinka dolgozott. A bárónő nagyobb vásárlást eszközölt és még többet rendelt; örömmel beszélte el a figyelmes kiszolgáló kisasszonynak, hogy egyetlen leánya ikreket szült és hogy mind e csinos dolgocskák, melyeket most vásárolt és rendelt, ezen örvendetes eseményre valók. Marinka is jelen volt; fájo szívvel hallotta a bárónő beszédét. Ekkor egy gondolat villant fel agyában, mely csaknem hangos felkiáltásra készítette. A várandó utód miatt hagyta őt el Dornbach gróf; tehát ezt kell hatalmába keríteni; hadd nevelkedjék fel az ősi család nemes sarja névtelenül, szegény, szükség és nyomorban! Igen, akkor ki van elégítve a nép leányának bosszúja, kit a grófi csábitó végtelenül szerencsétlenné, nyomorulttá tett! Marinka nem szabadulhatott többé e gondolatától; elhagyta bécsi helyét és Csehországba vándorolt a Dornbach kastély vidékére.

A grófi ikrek négy hetesek voltak, midőn Marinka hosszú fáradalom után Dornbach helységbe ért, melynek végén egy kis magaslaton a gyönyörű grófi kastély állott.

Mikor Marinka a kastélyba ment, szokatlan sürgést-forgást és zürzavart talált ott. A futkosó cselédektől megtudta, hogy a gróf halálosan megsebesült a vadászaton. Marinkára senki se ügyelt. Zavar-talanul jutott be a belső szobákba, míg eljutott egy fehér szobáig, ahol csipkés, menyezetes bölcsoében egy csecsemő aludt. Marinka egy pillanatig gondolkodott. Azután felkapott egy kendőt, belecavarta a csecsemőt és észrevétlenül kiosont véle a kastélyból. Később vették csak észre a dajkák, hogy egyik csecsemő eltűnt. A dajkák siránkozását a gróf meghallotta s midőn megtudta, hogy gyermekét ellopták: »Marinka, bosszud beteljesült« szavakkal kilehelte lelkét. Késő éjszaka lett már, mire a gondatlan cseléd-ség még erte mondani a férje holtteste mellett zokogó grófnőnek, hogy egyik kislfia eltűnt, valószínűleg ellopták. Dornbach grófnőt a kettős csapás annyira megviselte, hogy ájultan bukott a földre.

IV.

— Brunó helyett Joszele (József) —

Marinka pedig vitte a gyereket. Határtalan bosszuvágyában úgy gondolta, hogy majd valami kóbor cigánykaravánnak, vagy más züllött csirkefogónak fogja odaajándékozni, aki a Dornbachok uri kényelemre született sarját, magukfajta lenézett, megvetett, elvetemült emberré neveli. De a kis Dornbach Brunó gróf ártatlan élete fölött Isten örködött és jobb sorsra szánta őt.

Bealkonyodott Marinka elfáradtan a Prága felé vezető országuton botorkál. A csecsemő éhes volt és sírni kezdett. Marinka félt, hogy a csecsemő sírása felhívhatná a figyelmét az országuton poroszkáló csendőröknek s épp azon volt, hogy kiteszi a gyermeket az országut fái alá, szabad prédájául szel-nek, hidegnek, kóbor állatoknak. Ekkor az ország-uton egy házaló zsidót látott, aki nyomoruságos kordéját keservesen húzta előre a sáros talajon. Mellette ballagott a felesége.

Marinka szeme felvillogott.
— Ez aztán a bosszu! — kiáltotta vadul. — Há-zaló zsidó lesz a gögös grófok csemetéből!
Leült a földre és hangos jajgatásba fogott.
Ekkor már a házaló is közel érkezett.
— Testvér! — kiáltotta feléje Marinka szen-vedő hangon, — ha Isten ismersz és zsidó vagy, gyere ide.

A házaló odament.
— Nézd, itt a gyermekem, — siránkozott Ma-rinka — férjem nem régen meghalt, magam is ha-lálmon vagyok, nincs egy fillérem sem, fogadd magadhoz, kérlek.

A két szegény zsidó habozott. Maguk is alig tudtak megélni. De Marinka tovább kérlette őket:
— Legyetek könyörületesek. Vigyétek Prágába, neveljétek belőle jó zsidót, az Isten meg fog áldani titeket.

Marinka oly szívrehatóan könyörgött, hogy a házaló felesége végre így szólt:

— Miért ne vennénk magunkhoz, Kálmen? Prá-gában még segítségünkre is lehet. Ha megkérjük komának a gazdag Majset, biztosan ad ötven forintot.

— Ötven forintért sok portékát vehetek — mondotta a házaló — avval lehet valamit kezdeni. Na, Isten segítségével, ha te is úgy gondold, Rűfke.

Az asszony kezébe vette a csecsemőt, leszedte róla a kendőt s mikor meglátta a gyermek finom fe-hérneműjét s nyakán az arany nyaklánccon csüngő amulettet, így szólt férjéhez:

— Na, menjünk Kálmen, sok a dolgunk. — És anélkül, hogy Marinkára ügyet vetettek volna, siet-ve tovább mentek. Rűfke néhanéha aggóddalmasan hátra nézett, hogy vajjon nem szalad-e utánuk Ma-rinka és nem kéri-e vissza az értékes aranyékszert? De Marinka ott állt a helyén és elégedetten nevetgált:

— Menj, menj, kis Dornbach gróf, — dörmögte, házaló zsidó lesz belőled, kit még a kóbor kutya se tart barátjának. Szép kis eset! Gróf Dornbach Artur fia — zsidó.

Féktelen jókedve támadt, úgy érezte, hogy bosszúja beteljesült. És nem gondolt arra, hogy az Isten végtelen bölcsessége rendezte így a dolgokat.

Kálmen feleségével megérkezett Prágába. Az asszony közben úgy megszerette a gyönyörű gyer-meket, hogy utjukban férjével együtt bővebben ter-vezgették, miként fognak a kicsikéből jó zsidót ne-velni, aki tiszteletben tartja szüleit és öreg nap-jaikban támaszuk lesz. Prágába érve felkérték komá-nak a gazdag Majset, ki, mikor a gyermek különös történetét meghallotta, száz forintot ajándékozott Kál-menéknek. Kálmen kicsiny boltot nyitott Prágában és a kis család szerény boldogságban töltötte napjait.

Egy esztendő múlt el. Rettenetes betegség szá-guldott végig az országon: a kolera. A borzalmas nyavalya nem kimélt sem kunyhót, sem palotát, ma-rokkal aratta áldozatait és nem volt ház, ahol ne temettek volna valakit. Kálmen és felesége is áldo-zatul esett a szörnyű betegségnak, kihalt házukban csupán a kis — Joszele nevet nyert — zsidóvá lett grófi csemete éles siránkozása hallatszott.

Rafaél del Monte, aki — mint művelt, vagy-onos és jámbor zsidóhoz illik, — e borzalmas napok-ban is előljárt a jótékonyágban, mélyen megren-dülve szerzett tudomást Kálmenék szomorú pusztulá-sáról és elhatározta, hogy az árván maradt kis Jo-szelet gyermekévé fogadja.

(Folytatása következik.)

Peszáchi bevásárlási források.

Orth. kóser של משה!
A husvéti
פולקಾವé
mely
Paskusz Károly fia:
Paskusz Salamon M.
Csorna
közreműködésével és felügyelete alatt készült, ismét kapható fővárosi és vidéki üzletekben.
Megrendelési hely:
Budapest, VII., Rákóczi-ut 76
ORIENT R.-T.
Rádió pótkávé-osztályán.
Telefon: József 326-50 és 326-51.

Orth. kóser של משה
ecetszesz, paradicsom
vaj, valamint az összes **husvéti fűszerárúk** kaphatók. Macesz, tej- és liszt elárúsítóhely. — Megrendeléseket házhoz szállítok. Referenciák a hely-beli orth. főrabbitságtól.
Muncsik Gyula
Kazinczy utca 38. (Dob-utca sarok)

כשר של משה
kávépörkölés,
cukor és fűszerőrlés, a budapesti aut orth. rabbitság felügyelete alatt kizárólag
**Geiringer kávépörköldé-
jében** lesz feldolgozva, VII.,
Dob-utca 37. Telefon: J. 379-07.
Vidéki pörkölést is vállalok.

Orth. kóser של משה
A **peszách** ünnepekre fűszer-
árúk és italok Budapesten az
országosan elismert
Salczer Testvérek
V., Visegrádi-utca 26.
Telefon: Lipót 989-15.

fűszer- és csemegeáru-kereske-désében, paradicsom, ugorka és lekvár, **italok** és pedig: cognac, szilviorium, borovicska, elsőrendű **borok** a leg-**előnyösebben és legmegbízha-
tóbban** szerezhetők be. — A buda-pesti aut. orth. izr. hitk. **máczesz-**elárúsító helye, eredeti hitközségi ár-
kon. — Pontos kiszolgálás. — Rende-
léseit kívánatra házhoz szállítjuk. —
Vidéki előjegyzéseket t. vevőink saját
érdekében kérjük pontos leszállítás
miatt minél előbb beküldeni.

Husvétli כשר של משה **árúk**
orth. rabbinátusi hechszerrel.
Excelsior pörkölt kávéra
és egyéb
husvétli cikkekre
viszonteladók kérjék ajánlatainkat.
Wertheimer és Frankl
Budapest, V., Hold-u. 8.

Saját termésű kóser של משה
fajboraink
eladó k.
Kicsinyben utánvétellel.
Fehértői szőlőgazdaság
Stroh Vilmos
Kiskunhalas.

Orth. kóser של משה **árúk**
viszonteladók részére; a bpesti aut.
orth. rabbitság felügyelete alatt:
Szilva boszniai, párolt 90-es 25 és
12 és fel kilogrammos ládákban.
Burgonyaliszt la. gyártmány.
Ecetsav 80 százalékos, mindenféle
csomagolásban.
Boon's Cacao és az összes létező
orth. husvétli fűszerárúk a legelőcsőbb
és országosan elismert legmegbízha-
tóbbszerzési forrása
אסילו למחרת
Amszel Simon, Dob-utca 28.
— Telefon: József 356-02 —

ארטה כשר של משה
árúk csakis nagyban.
Aszán szilva: 90-es.
Extra minőségű: 40-es 25 és 12 és
fél kgr-os ládákban.
Szilvalz: édesített, 10 és 5 kgr.-os
ládákban.
Paradicsom: 2 és fél literes sűrített,
fél és 1 literes üvegekben.
Ecetsav: 80 fokos, fél, 1 és 5 kgr.-os
üvegekben.
Burgonyaliszt: elsőrangú gyárt-
mány.
Az összes cikkeknek nemcsak előáll-
tása, hanem forgalombahozatala is a
bpesti orth. rabbitság legszigorúbb fel-
ügyelete alatt
תחת השגחת כרייה דקה וראים בודאפעסט
Az Első Bpesti Orth. Kóser Élelmiszer-
üzem, **Fischl Mór, Budapest, VI.**
Najós-utca 31. (Raktár: Dob-u. 37.)

Blasz Ede szőlőbirtokos
Debrecen, — ajánlja
sajáttermésű כשר של משה
kitűnő fajborait.
Szilankamenka, mustos P — 65
Ezerjő P — 70
Rizling P — 80
Igen magasfoku édeses
furmint rizling P 120
Szállítás utánvétellel, lehetőleg vevő
hordójában. Saját, kisebb hordói-
mért 14 fillért számítok, nagyobb-
bakért 8 fillért, azonban ugyan-
annyiért azokat bérmentve vissza-
veszem.

Husvétli borovicska és konyak
אסילו למחרת
Gyártja: Balassagyarmat
r. t. város központi
szeszfordéje.
— Eladás nagyban —

Megszűnik a gondja,
ha **peszáchra** összes fűszer-
és élelmiszer, valamint máczesz-
szükségletét kizárólag
של משה **Orth. kóser**
őzv. Neuwirth Józsefné
VI, Vasvári Pál-u. 6. sz.
alatti üzletében szerzi be.
Referencia a bpesti orth. rabbinátus
Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!
Győződjék meg az árucikkek
kitűnő minőségéről.
Dijátalanul házhoz szállítva.

Máczesz és tejáruállítás.
Orth. kóser של משה fűszerárúk, bosz-
niai szilva, burgonyaliszt, ecetszesz, ce-
res, csokoládé, cacao, lekvár, para-
dicsom, bor, szilviorium, stb. legre-
gibb és legmegbízhatóbb beszerzési
forrása:
őzv. Schlanger Bertalanné
Budapest, VI., Laudon-utca 7.
Telefon: Aut. 126-72.
Eladás nagyban és kicsinyben. Egész
éven át és peszáchra is a legfinomabb
vaj és sajtok. — Vidéki rendeléseket
pontosan eszközölk. — Referenciát a
budapesti orth. rabbinátus nyújt.

Wesilla mosás a legtakarókosabb

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A tokaji orthodox hitközség négy kántor-metszői állás töltendő. Az állásra csakis 3 nagyhirű, tekintélyes orth. rabbi által mint

יש"ב מומחה ויר"ש מרבי"ם
elismert egyén pályázhatik, aki egyszerűs mind kitűnő חן és igazolja, hogy mindaddig kizárólag konzervatív orthodox hitközségnél működött. Fizetés megegyezés szerint. A meghívottnak az utiköltséget megtérítjük.

Schwartz Leó, hitk. elnök.

A mádi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet mikve-kezelői állásra; illető egyszerűs mind gemöre tajszelesz melamed is legyen. Javadalmazás megállapodás szerint. Kis családtagoknak és magyar állampolgárok pályázhatnak. Utiköltség csakis a megválasztottnak térítetik meg.

Fried Bernát, hitk. elnök.

Megérkeztek a tavaszi divatujdonságok

Előnyös fizetési feltételek!
Szombaton zárva.

Eichel Éliás uri szabó, Sip-u.8.

WEISZ LIPÓT uri-szabó

BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendű kivitelben

כלי שיעטנו

előnyös áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Ágyterítők, függönyök

Löwy Arthur kézmunkaüzletben

Budapest, Király-ucca 15. és Lipót-körut 25.

Teljes függönykészlet és felszerelés

mely áll 1 fehér Stör-függönyből 150—250 cm., 1 színes művészfüggöny, 2 szárny, 1 drapéria, 1 tartósan rezelt függöny-tartó rud, teljes felszereléssel

17 P.

Hajszálak kiirtása

hölgyeknek arcáról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószert szétküldése utasítással, 25 éve legtekélyesebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbellyel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

HUGOM, szép fiatal asszonyka, férjhez menne orth., talmudban jártas, 38 év körüli özvegy emberhez. Exisztencia biztosítva. — Ajánlatok Király-u. 76. fszt. 11. alá küldendők.

BENŐSÜLHET és társtulajdonosá válhat jó családból való intelligens izr., kereskedelmiből érettségizett, vallásos, nem több mint 24—26 éves, jó megjelenésű és kimondott szép, sikerült fiatalember. Lehetőleg fényképes ajánlatokat „fakereskedés” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

IDŐSEBB izr. uriember feleségül venne jó családból való, szigoruan vallásos 50—56 éves olyan nőt, kinek gyermeke egyáltalán nincs. Szigoru diszkrétció. „Gondtalan élet biztosítva” jeligére a kiadóba.

SZIGORUAN orth. megbízható leány ajánkozik május 1-ére gyermekek mellé és főzésben segédkezne — Klein Helén, Fertőszentmiklós, Sopron megye.

AGILIS úgnökök felvételnek 160 P fixfizetéssel havonta és jutalék, Weber Albert, Pápa, Czelli-ut 3.

חברה של borokra jól bevezetett kocsmá, berendezéssel együtt eladó. Peszachra ajánlok kitűnő jászberényi muskotályit legolcsóbb árban Blau, Dob-u.32.

TÖNKREMENT rokanti öreg zsidóember, betegen, elhagyottan áll, ezuton könyörög felségítésért. Adomány Helberger Gábor, Dob-u. 84. címre küldendő.

LAKÁSI és kosztot adnék 1 vagy 2 fiatalembernek jutányos áron. Hajós-u. 26. II. em 13, özvegy Schwarcné.

MESZ. hofeber, faval e eett. (Élesdinal szebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható. Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarz Lipót mótörüzemű könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

Szép és olcsó altasz-selyem, cérna, hej kaphatók, ugy-szintén alakít-sokat. Löwingerné Dob-u. 24.

Nagyszerencsében részesülhet, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény sze- 500.000 P
rencsés esetben

Minden második sorsjegynyer!

Rendeljen tehát mielőbb sorsjegyet

Weisz Béla és Tsa

bankház főelárusítóknál

Budapest, VII., Dob ucca 9. sz.

Sorsjegyek osztályonkint

Egész 24 P, Fel 12 P, Negyed 6 P.

Huzás április 12-én és 15-én.

Telefon: J. 423—88.

— Szombat és ünnappnap zárva. —

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.

Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGÓ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

A házassági erkölcs körül

A szokásos és a napisajtó által kiszínezett válóper-szenzációk sorából kiemelkedett a napokban az a hír, hogy a királyi kuria a legutóbb egy páratlan ítéletet hozott, amennyiben egy urinót házasságtörőnek mondott ki és így eltiltja első férjével való házasságot, akitől elvált, majd házasságot kötött egy másik férfivel, akitől el akart válni s visszatérni első férjéhez. Az eset még akkor is érdekelné bennünket, ha a hölgy nem lenne természetesen zsidó, aki zsidó férjét hagyta ott a keresztény kedvéért s azután vissza szeretne volna csinálni az egészét. Az érdeklődésünk oka főleg az, hogy a legfelsőbb magyar bíróság tulajdonképpen a Tóra tilalmát támogatja alá, amelynek értelmében a másodszor férjhez ment asszonyt első férje nem veheti vissza. A bíróság szokatlan szankciójával meg akarta nehezíteni az elvást, amint ezt a multkor a felsőházban követelték is. Meggyőződésünk szerint azonban e téren adminisztratív intézkedés nem használhat semmit. Hisz azok az államok, amelyek a régi katolikus alapon egyáltalában nem engedték meg az elvást, kénytelenek voltak engedni az életnek. S az sem igaz, hogy a válások megnehezítése az erkölcs védelmét szolgálja. Amilyen könnyű volt formailag a válás a régi zsidó világban, annyira meg volt nehezítve erkölcsileg. Lehete meghatóbbat erről mondani, mint azt az agadikus kijelentést: »aki elvállik, a szentély oltára hullajt felette könnyeket.« Nem apró adminisztratív szigorítások kellene ide, hanem erkölcsi nevelés. S e téren zsidó leányifjúságunknál, amely orthodox részről is teljesen a léha irodalom s a könnyelmű társadalmi atmoszféra körében él, sok a teendő. Alkal-

mas módon fel kell őket világotani arról, hogy a zsidó ember csak akkor erkölcsös, ha a Tóra erkölcsét fogadja el. E szempont elhalványulásának eredményei azután a legszomorubb alakjában láthatjuk némely neológ körökben. Megelégszenek a polgári házassággal, a vegyes házasság kötése általános jelenség lesz és így tehát természetes, hogy polgárilag válnak csupán, ami által telve lesz az egész zsidó társadalom, a vallás törvényi értelemben vett, tiltott házasságokból származó törvénytelenekkel és sokszor a zsidó törvények ignorálását nyomon követi

az általános emberi erkölcs törvényeinek fölényes lábbal tiprása. Feléltosséget kell tehát fejleszteni a zsidó házastársak között s olyan atmoszférát, hogy érezzék: mihelyt a házasság területén a vallási törvényeket megszegik, oly lejtőre jutottak, amelyen nincs megállás.

Mindezt természetesen — hála a Mindenhatóknak, — fölösleges ilyen értelemben hangoztatni nálunk orthodoxoknál. De ne felejtjük el, hogy éppen az orthodoxia missziója a Tóra fenkölt erkölcsi eszméinek a terjesztése és hogy végeredményben az epidémia az orthodoxiát is fenyegetheti.

Felekezeti közti viszályok

Jeruzsálem mellett van a kereszténység szent helye, amelynek a törökök által történt elfoglalása, 1096 óta a kereszties hadjáratok megindítására adott lökést. E hely most az összes keresztény felekezetek közös tulajdona, ami alkalmat szolgáltat husvét táján különféle összekocanásokra és sokszor vérontásokra. A lapok jelentése szerint a mostani husvét is rendkívül izgalmas verekedések között folyt le. Hogy erről a távoli eseményről tudomást veszünk, annak oka az, hogy az ilyen veszedéseket rendszeren a destruktív tünetek fogják fel, — ha a zsidókról van szó. Hányszor halljuk azt az állítást: bomlasztó szellemű a zsidóság, nem tud nagy közületeket alkotni, mert az egymás közötti visszavonások miatt képtelen minden konstruktív munkára. A felületes állítás gondolkodni nem tudó zsidó körökben is visszhangra talál és így hozzájárul ahhoz a visszataszító antiszemita musnak növeléséhez, amely zsidók-

nál is feltalálható. A husvétii veszedések és verekedések azt mutatják, hogy a fegyvelmezetlen, általános emberi tulajdonság s azért, mert a keresztény felekezetek egymás között a leghevesebben viszálykodnak, még sem szabad azt mondani, hogy a kereszténység destruktív. Ép így nem szabad a zsidóság jellegét megkonstruálni abból, ha egyes zsidók veszednek. Kifelé tehát megkivánhatjuk, hogy ítéljenek bennünket, mint más embereket. Befelé természetesen nagyobb mértékűt kell szabnunk cselekedeteinkre, befelé már nem szabad elfelejtenuk, hogy »szent népet« kell alkotnunk és nem szabad semmiféle cselekedetünkkel alkalmat adnunk a szentség fogalmának elértékeltetésére. Ami a keresztény felekezeteknek nem árt, az reánk, gyengékre igenis végzetes hatása lehet. A mi civódásaink kifelé igazán nem ártanak, de befelé valóban destruktívok és a Tóra szellemével ellenkeznek.